

P. 622.

[Backman, L.H.]

Hyökertaiset

Ky symyret

Catechismuren Tutkistelemuren tarpeelliset

Jakimmista Catechismuren Selittäistä uloswedetyt/

Ja

Mahdollisimmasa lyhykäisydes nuorille ja hyökertaisille ulosrakennu-
xeri käsitettyt.

Prändättyt Turussa Buonna 1739.
JOH. KIEMPSJÄRVI /
Cunningallisen Academian Kirjan
Pränttäläldä.

[Handwritten scribbles]

666 888 000
mmmmmm

mm

mmmmmm
mm

lemus / Blindo autuas / ifancaicki-
nen / Totinen / Laupias / Banhurskas /
Caickiwaldias / Caicki tictawá / joca
paicas Páshná olewainen / joca caic-
ki cappaleet luonut on / caicki myös
ylöspitää ja hall kee.

4. Cuinga pitää meidän tundenan Juma-
lan ? Waslaus.

Meidän pitää tundenan Juma-
lan hänen olemisens ja tahtons pros-
lesta / niñcuin hän Pohjasa janasans
Ihens ilmoittanut on.

5. Cuinga monnea Pääcappaleeseen lujetaan
meidän Christill. sydem tietö? Wasl.

Cuuteen / cuin on: 1. Laki eli Ju-
malan kymmenen Käskyt 2. Uscen
Tunnustus. 3. Isä meidän Rucous.
4. Casteen Sacramenti. 5. Riippi e-
li synnin Päästö. 6 Altarin Sacra-
menti.

Ensimmäinen Pääcappale.

Laiſta ja Jumalan kymmenesiä Kä-
skystä

6. Mxi meidän Chriſtillisydem Tieto Laiſta ab-
jetaan ? Waslaus.

Sentähden / että meidää pitää
laiſta

laista tundenan meidän syndisen luse
ondom ja turmeldun tilain / jos muu-
toin. Evangelium pitää saattaman
meitä Jumalan armon ja autuuden
osallisuuteen.

7. Enea on meille vain andanut? Wast.

Jhe Jumala Moseren kautta Si-
nain vuorella.

8. Mikä on Jumalan laki? W.

Jumalan laki on Jumalan ifancie-
lisen oikeuden ja angaran tahdon se-
litys / euinga meidän pitää käyttä-
män meidän ajatuyilla / puheilla ja
toilla / Jumalata ja meidän lähim-
mäistäm cohtaan.

9. Euinga monda käsikä on Jumalan lais? W.
Kymmenen.

10. Euinga Jumalan kymmenen käsikä sanat ja
etaan? Wast.

Cahteen Taulun.

11. Euinga monda käsikä tulee edelliseen
Tauluun? Wastaus.

Ne colme edellistä käsikä / jotea
waativat meildä rackautta Juma-
lan tygö.

12. Euinga monda käsikä tulee jälkimmäiseen
Tauluun? Wast.

Setsemän lähimmäistä Käskyä /
jotka vaativat meidän vakausta
meidän lähimmäisem tykö.

13. Eneä on meidän lähimmäisem? Vastaus.
Ei yksi Ihmiset.

Ensimmäinen Käsky.

14. Euinga kuuluu ensimmäinen Käsky? W.
Minä HERRA olen sinun Jumala-
las. Ei sinun pidä pitämän vierai-
ta jumalita minun edessäni.

15. Mitä kieldää Jumala ensimmäises Käsky? Vastaus.

Ei kenen epäjumalan palveluxen.

16. Euinga moninaisen on epäjumalan palvelus? Wast.

Salainen: Julkinen ja salainen.

17. Mitä on julkinen epäjumalan palvelus?

Eosca luondoeappaleille julkisest
omistetaan se kunnia ja palvelus /
kun Jumalalle ainoalle tulee. Niin-
kun / eosca Engeleitä / edesmennei-
tä Pyhiä / kivejä / candoja ja muu-
ta sen caldaisita palwellaan / kunni-
oitetaan ja aurihuntaan.

18. Mitä on salainen epäjumalan palvelus? W.

Eosca joku salaisesti sydämmesäns
wähendä eli poisotta Jumalalta
hänen kunians.

19. Euinga tapahtuu salainen epäjumalan palvelus? Wast.

Se tapahtuu 1. Cosca ei Jumalata niin palwella / kuin hän sanasians ilmoittanut on. 2. Cosca cunnitata ja rickautta / hecumata ja hywiä päiviä raeastetaan enänimä / kuin Jumalata / eli hänen käskijäns. 3. Cosca jouu luottaa muiden ihmisten armoon ja apuun / eli omaan wäksauteens ja woimaans.

20. Mitä käsket eli waatii Jumala ensimmäises käskys? Wast.

Ensimmäises käskys waatii Jumala meildä totista Jumalahuutta.

21. Mitä seiso Jumalissus? W.

Se seiso siinä / että me sitä totista Jumalata. 1. Ylize caictia pekädämme. 2. Händä raeastam / ja 3. Caiken turwan ja uscallusen hänen lätämme.

22. Mitä pitää meidän Jumalata ylize caictia pekädämän? Wastans.

Sillä hän on caictuin Pyhin / Wanburscain / caictinetäwä / caictes paicas lähnä olemainen / caictiwaldis ja Majestetillinen olemus. 23.

23. Cuinga moninainen on Jumalan pelco? W.
Cahtalainen: Orjallinen pelco / ja
Lapsillinen pelco.

24. Mikä on orjallinen pelco? Wastaus.
Cosca Jumalata paiksi rackautta
peljätään / niincuin perkeleet ja ju-
malattomat ihmiset tekewät.

25. Onko sencaaldainen orjallinen pelco Juma-
lalle otollinen? W.

Ei millään muotoa. Sillä Juma-
la tahtoo / että meidän pitää ei ai-
noastans pelkäämän / mutta myös
rakahtaman händä.

26. Mikä on siis Lapsillinen pelco? Wast.

Cosca Jumalata wilpittömästä
rackaudesta peljätään.

27. Cuinga pitää meidän rakahtaman Jumala-
ta? Wast.

Yhise caickia

28. Miksi pitää meidän Jumalata yhise caickia
rakahtaman? Wast.

Sillä hän on Corkein hywyys / ja
caiken hywyden aleu

29. Miksi pitää meidän caiken uscauren ja tur-
wan Jumalan päälle paneman? Wastans.

Sillä hän on hxi armollinen Jumala,
joca tahtoo auttaa meitä: caickival-
dias

Dias Jumala / joca woipi autta meitä / ja caikitietävä Jumala / joca wällicappaleet ja muodon meitä auttarens tietää

Toinen Käsky.

30. Cuings cuu'nn toinen käsky? Wast.

Ei sinun pida turhaan lausumaa Herran sinun Jumalas Nimee. Sillä ei HERRA pida händä rangaisemata / joca hänen nimens turhaan lausuu.

31. Mitä kieltää Jumala toies käsky? Wast.

Jumalan nimen turhaan lausumisen.

32. Mingä cautta Jumalan nimi turhaan lausutaan? Wastaus.

Jumalan nimi turhaan lausutaan / cosea jocu 1. Sitä Pyhä nimiä hembeesti mainihee; 2. Kiroilee / eli ihel lens taicka lähimmäisellens pahaa toiwotta / 3. Wäärin wannoo / eli walapattoisuuden tekee; 4. Noitumista / welho = työtä eli taicausta edesjäns pitää; 5. Walehtelee Jumalan edes / ja petollisesti kagttää ihens o = pija ja elämäjä.

32. Onko siis saati syödi niin turhaan lausua Jumalan nimeä? **Wast.**

Tosin suuri syödi: sillä Herran ei pidä sitä rangaisemata / joca hänen nimens turhaan lausuu.

34. Mitä kätkee ja waati Jumala toises kätkeks? **Wast.**

Jumalan nimen cunnioittamisesta.

35. Cuinga yitää meidän cunnioittaman Jumalan nimeä? **Wastaus.**

Niin muodoin / että me sitä Pyhäää nimee 1. Caikes hädäs auvent huudain / ja Jumalalda ruosilem apua ja hyvästi sunausta. 2. Kätkämme Jumalata sydäminestäm / ja ylistäm händä sanoilla ja töillä / niin myös 3. Hänen Pyhän nimens cautta / cota Jumalan cunnia niin waati / totuden wahwistamine.

Colmas Käsky.

36. Cuinga cuuluu colmas Käsky? **Wast.**

Muista / että's pyhität lepo päivän.

37. Mitä kielbää Jumala colmannes käskys? **Wast.**

Lepopäivän turmelemisen.

38. Mitä on Lepopäiwä? **Wast.**

Lepopäiwä oli wanhas Testamen-tis seizenäs päivä wäcos / mutta

nyt

nyt und es Testamentis on se ensim-
mäinen päivä wicos / jona Jumala
kahtoo meitä lepäämään caicti-
sta meidän maallisista ascareistam.

39. Euinga Lepopäivä turmellaan? Wast.

Lepopäivä turmellaan yhteisesti töillä
lä/ matustucilla ja ascareilla / jotka
estävät Jumalan palwelusen / eli
muulla sopimattomalla edes otta-
misella / ja erinomaisesti 1. Jumala-
san sanan ylöu caiceella / 2. Pyhäin
Sacramentein laimn työmifellä / ja
3. Tottelemattomuudella / ja ylöu-
caiceella opettaita wastan.

40. Mitä Jumala lästee ja waatii colmannes
lästys? Wast.

Lepopäivän pyhittämisistä.

41. Euinga pitää meidän pyhittämän Lepo-
päivän? Wast.

Lepopäivän pitää meidän niin py-
hittämän / että med 1. Lepääm meid-
än maallisista ascareistam / 2. Jus-
malan sanan pyhäinä pidäm / mielel-
läm sitä cuusem / opim ja tutkim.

42. Onko se caicticim tarypellinen, että me ukka
pyhittäm Lepopäivän? Wast.

On caicticim: sillä Jumala sanoo:
Muista.

Neliäs Käsky.

43. Euinga euntuu neliäs käsky? Wastaus.

Eunnioita sinun Isäns ja Äitiäs /
ettäs menestyisit ja olisit pitkä uäl-
linen maan päällä

44. Mitä kieldää Jumala neljännes käsky? W.

Ylöncakeen Isä ja Äitiä vastaan.

45. Mitä täsä ymmärretään Isän ja Äitin
cansa? Wast.

Isän ja Äitin cansa ymmärretään

1. Luonnolliset wanhemmat / 2. Es-
latus wanhemmat / Appi, Anoppi /
Isä- ja Äiti-puoli / 3. Esiwattian
personat / 4. Opettajat / 5. Holho-
jat ja edes wastajat / 6. Isännät ja
Emännät / 7. Wanhat ja uäliset.

46. Euinga ylöncakeen Isä ja Äiti? Wast.

Isä ja Äiti ylöncakeen 1. Sopis-
mattomilla sanoilla / 2. Elkiwaldais-
silla käytöillä / ja 3. Tottelematto-
mudella ja laiminlyönnillä / heidän
käskyne noudattamisesta / jotka ei jodi
Jumalan käskyjä vastaan / 4. Alwut-
tomudella heidän kōnhödesäns 5. Co-
wimmalla riekomisella ja wäkiwal-
daisudella.

47. Mitä lästee ja waatti Jumala nelljänne
lästys? West.

Isän ja Utin cunniottamista.

48. Euinga pitä meidän Isää ja Utia cunniotta
taman? Westaus.

Niin muodoin/ että me 1. pidämme
heitä arwosa / 2. palweleimme heitä / 3.
Olemme heille cuuliaiset / 4. racastam
heitä / ja 5. pidämme heitä silmämme edes.

49. Mitä Jumala lupaa niille, jotka näen cunni
ottawat Isää ja Utia? West.

Että he menestyvät ja saawat
olla pitkäikäiset maanpäällä.

50. Mitä siis se tulee, että hnwät ja cuuliai
set lapset nhassti warhain cuo'ewät? West.

Se tulee Jumalan Isällijestä edes
cahomisesta / että hän ne / jotka hä
nelle otolliset ovat / aicaisin onnetto
mudesta pois temmaa / ja antaa he
ille paremman elämän.

Wihdes Kästhy.

51. Eringa cuuluu wihdes lästhy? Westaus.

Ei sinun pidä tappaman.

52. Mitä Jumala tiedää wihdennes lästhy? W.
Tapon.

53. Euinga moninainen tapuson? Westaus.

Cahjalainen: Laillinen ja lainoin.

54. Mitä on laillinen tappo? W.

Cosea Esivallan personat rangai-
sevat pahantekijä.

55. Onko Jumala kieltänyt Esivallan rangai-
semista pahantekijä? W.

Ei/wan hän on käsitellyt/ja sitäwar-
ten andanut miehen hänen kateens.

56. Mikä on laittoin tappo? W.

Cosea joku erinomaisesta vihasta
tappaa lähimmäisensä.

57. Millä tavalla tapahtu laittoin tappo? W.

Se tapahtuu 1. sisälliellä sydän-
men vihalla ja kiihauksella/ 2. Ul-
konaisilla vihailla kätöillä/ 3. kie-
lellä/ 4. itse työssä/ ja se monella
muotoa.

58. Mitä läste ja waatii Jumala wihemies lästns?

Rakkautta ja arwollisuutta mei-
dän lähimmäistäm kohtaam caikes hä-
nen hädänsä.

59. Euinga meidän pitää auttamä lähimästä? W.

Meidän pitää auttamän lähimästä
niin muodoin/ että me 1 sydämen can-
sa kärsiwäli sydellä händä kohtaamē/
2. annamme hänelle hywää neuwo-
a/ rucotiem hänen edestäns/ edeswa-
kaam ja waroitam händä/ 3. Ole-
me

me ystävälliset händä/ eohaan/ ja 4.
ihä työsä edes autam hänen ajallista
ja ijancatetista onnellisuuttans.

Euudes Käsky.

60. Euinga euulu euudes käsky? Wasstaus.

Ei sinun pidä Huorin tekemän

61. Mitä kieldää Jumala euudennes käskys? W.
Huoruden ja irstaisuden.

62. Euinga tapahtuu huoruus? Wasstaus.

Se tapahtuu 1. irstaisilla ajatus-
rilla / 2. irstaisilla sanoilla / 3. irstai-
silla käytöillä / ja 4. irstaisilla ja hä-
piällisillä töillä.

63. Mitä käskce ja waatii Jumala euudennes käskys?

Siiwollisuutta ja cunniallisuutta.

64. Euinga pitää meidän siiwolliset oleman? W.

Nii muodoim / että me olemme
1. puhtaat sydämmesäm / 2. Cun-
nialliset puheiam ja käytörisäm / 3.
puhtaat elämäsäm / ja erinomaisesti /
4. että ihcekukin awiopuolisotans ra-
castaa ja cunnias pitää.

Seikemäs Käsky.

65. Euinga euulu seikemäs käsky? Wasstaus.

Ei sinun pidä warastaman.

66. Mitä kieldää Jumala seikemäs käskys? W.
Warcauden.

67. Euinga moninainen warcaus on? **Wastaus.**

Cahtalainen: salainen ja julkinen.

68. Mikä on salainen warcaus? **Wastaus.**

Cosca jocu esottaa wääröden eli petroyen lähimmäistäs vastaan / hänen omaisuuden puolest / caupas ja cansa käymises.

69. Euinga ja millä tavalla salainen warcaus tapahtuu? **Wast.**

Salaisesti warastaa se lähimmäisfeldäs / joca 1. petollisella calulla / eli 2. wäärällä waagalla ja mitalla / eli myös 1. wiettemisellä ja haucuruyella lähimmäisens omaisuuden tygöns saattaa.

70. Mikä on julkinen warcaus? **Wastaus.**

Cosca jocu salaa eli luvattomasti pois otta lähimmäisens omaisuuden. Johonga myös pahasti kirottu rajasin siirtäminen luettawa on.

71. Mitä laskee ja waatii Jumala selkemännes käske? **W.**

Wacuutta meidän lähimmäistäm cohtaan / caupas ja cansa käymises.

72. Euinga pitää meidän olemän wogat meidän lähimmäistäm cohtaan?

Nijn muodoin / että me 1. auttam

tam meidän lähimmäistäm meidän
voimain jälkeen / 2. holhoomme
händä neuwolla ja työllä / että hä-
nen elaturens tulis enätypi / ja 3.
suojelem ja warjelem hänen omais-
suuttans

Cahderas Käsky.

73. Euinga euulnu cahderas käsky? Wast.

Ei sinun pida wäärää todistusta
sanoman sinun lähimmäistäs wa-
staan.

74. Mitä kieldää Jumala cahderannes käskys?
Wastaus.

Ei kenen walhen ja wieckauden meidän
lähimmäistäm vastaan.

75. Euinga tapahtuu walhe lähimmäistä wa-
staan? Wast.

Eosca jocu 1. lähimmäistäs wa-
staan wäärin todistaa / 2. hänen pet-
tä / 3. panettelee händä / eli 4. taot-
taa pahan sanoman hänen päällens.

76. Mitä Käsky ja waathy Jumala cahderan-
nes käskys? Wastaus.

Yriwacaisuutta meidän lähimmäis-
stäm cohtaan.

77. Euinga pitää meidän olemaan lähimmäis-
stäm cohtaan yri wacaillet? W.

Niin

Niin muodoin / että me 1. häne-
stä hywin ajattelem ja puhum / 2.
edes vastaan händä / ja kaikki asiat
parhain päin käännämme / niin pal-
jo kuin totuuden rickomata taita ta-
pahua.

Yhderäs Käsky.

78. Euinga cuulnu yhderäs käsky? Wastaus.

Ei sinunpidä pyytämän sinun lähim-
mäises huonetta.

79. Mitä tässä lähimmäisen huoneen causa ym-
märretään? Wast.

Caikki meidän lähimmäisem om-
aisuus waldaines ja kändiäs ca-
lus / josa hengee ei ole.

80. Mitä kieldää Jumala tässä yhderännes
käsky? Wast.

Caikken pahan halun meidän lähim-
mäisem omaisuuden tygö / josa hen-
gee ei ole: ettei se jongun oikeuden
muodolla tulis meidän alam.

81. Euinga sen caldainen paha halu meidän lähim-
mäisem omaisuuden tygö tapahen? Wastaus.

Se tapahen 1. Cauteuden / 2. ahneu-
den / ja 3. turhan cunnian pyynnön
cautta.

82. Mitä lästee ja waatti Jumala nydexännes
lästys? Wastaus.

Entyväisyyttä.

83. Missä seisoo se Jumalalta waadittu Enty-
wäisyys? Wastaus.

Se seisoo siinä / että me 1. Jumal-
lan tahdon jälkeen tydynne siihen
onneen / josta Jumala meille edes
cahonut on / ja sentähden 2. suom-
me lähimmäisellem hänen omans /
niin myös 3 olemme awulliset / et-
tä hän sais omans pitää ja nautita.

Kymmenek Käsky.

84. Euinga kuuluu kymmenek käsky? Wast.

Ei sinun pidä himoiheman sinun
lähimmäises Emändätä / eikä hänen
palweliatans / piteaans / eikä carja-
ans / eikä juhtaans / taikka muuta /
cuiin hänen omans on.

85. Mitä kieldää Jumala kymmenekes käsky?
Wastaus.

Sen pahan causa syntyneen himon /
perisyymän yhteisesti / ja erinomaise-
sti caickinaisen himon meidän lähim-
mäisem omainsuden tygö / josta hen-
gi on.

86. Mitä kaste ja waatii Jumala kummen-
nes kasteys? Waslaus.

Täydellistä sydäminen puhtautta.

87. Euinga pitää meidän sydäminen puh-
taudesta ahkeroiseman? Wasl.

Niin muodoin / että me 1. hilli-
hem ja tucabutam sen pahon himon/
ja 2. neuwolla ja työllä autamme /
että meidän lähimmäisem / hänen
puolisens / palcollisens ja juhtans o-
listi alallans / ja tekisit mitä he o-
wat welcapaät.

88. Mikä siis on vain päättös? Waslaus.

Sinun pitää racastaman HEr-
raa sinun Jumalatas / caikesta sinun
sydäimestäs / caikesta sinun miele-
stäs / ja caikesta sinun woimastas.
Ja sinun pitää racastaman sinun lä-
himmäistäs niincuin ihiäs.

89. Mikä on racastaa Jumalata caikesta sy-
dämestä, sielusta, mielestä ja waimosta? W.

Se on / racasta Jumalata niin /
että ihmisen ymmärrys on täydelli-
jesti ylöswalaittu / tahto coconans
pnhä ja woimat täydelliset / Juma-
lan kasteysjä noudattamaan.

90. Mitä on rakastaa lähimmäistään niin kuin
itsiään? *Wast.*

Se on 1. taudaa niin sydämmellistä
ja wilpitöindä rakautta lähimäi-
stään / kuin itsiään cohtaan / 2. suo-
da lähimmäisellens hnowää niñneuin
isellens / ja 3. edes auttaa lähimä-
isensä onnellisuutta niñ uscollisesti /
kuin omaans.

91. Taitaaco jock ihminen tulla autnaapi Lain
töiden kautta? *Wast.*

Ei / sillä ei yrkäään ihminen taida
Lakia täyttää.

92. Mikä estää, ettemme taida Lakia täyttää?
Wastaus.

Laki on hengellisen ja waatii me-
illä täydellistä cuuliaisuutta; mutta
me olemme lihalliset ja synnin kaut-
ta turmellut.

93. Mikä on siks on laki hyödyllinen? *Wast.*

Laki opettaa meitä 1. mitä mei-
dän pitää tekemän ja jättämän / 2.
tundemman meidän syudin / ja 3.
curittaa ja ajaa meitä pakenemaan
Lain täyttäjän Christuksen tygö

94. Cuinga me tunnemme synnin Laista? *W.*

Colca me luemme ja tutkisteleme
Juma-

Jumalan kymmenen käskysanoja / ja
toettelem sijnä sitousta meidän sydämi-
mem / ajatusem / puheem ja työm:
niin me ymmärräm / cuinga me o-
lemme syndiä tehneet nyt yhtä / nyt
toista käskyä vastaan. Speillis näh-
dään castoim wirhet: Jumalan
lais sielun wirhet ja puutozet.

95. Missä siis seisoo synnin turmellus? W.

Synnin turmellus seisoo sijnä /
1. että meidän ymmärrysem on lu-
uonnostans punitetty / 2. meidän
tahtom Jumalasta poiswieroitettu /
ja 3. meidän woiman näsä hengeli-
sijä poispuuttuneet: niin ettemme
luonnostam ymmärrä / tahdo eli woi-
tehdä sitä / kuin hywä ja Jumalala-
le otollinen on:

66. Minkä kautta on ihminen joutunut näsä
waliteellawaan synnin turmelluseen? Wastaus.

Synnin langedymyksen kautta.

97. Missä ihminen on pois langennut? Wast.

Täydellisyden tilasta.

98. Missä seisoo täydellisyden tila? Wastaus.

Sijnä / että ihminen oli luotu Ju-
malan kuvan jälkeen.

99. Mikä seiso Jumalan eura ihmiseä? W.

Jumalan eura seiso erinomattain ihmisen cansa luodusa Wijsaudes/ Wanhurseudes ja Pyhydes / sitä= litiin myös ruumiin onnellisudes ja euolemattomuudes.

100. Eikö sijs eura ihmisiä luonnostans ole Jumalan euraa? Wast.

Ei / sillä hän on sen syynin caut= ta cadottannut : wan armon caut= ta ruwetan se uscollisis glösojenda= maan ja udistamaan

101. Eura on syh syndin?

Perkele ja ihminen : sillä perkele kärmeen cautta wiettelä Ewan syö= mään tiellystä puusta / ja Ewa saat= ti miehens Adamin tekemään sitä samaa . Ja niin on syndi maailmaan tullut perkeleen cateudesta yhden ih= misen cautta.

102. Mikä syndi on? W.

Caicki se / cuin sotij Jumalan kä= skynä vastaan/ wihotta Jumalan/ ja ansaihee rangaisturen.

103. Cuinga morinainen syndi on? Wast.

Cahtalainen: Perisyndi ja tees= syndi.

104. Mikä Perisyndi on? W.

Perisyndi on se juurtunut paha himo ja turmeldu luondo josa me synnyimme.

105. Mikä on tecosyndi? W.

Tecosyndi on caicki se / mitä ihminen pahasta himostans / ajaturilla / puheilla ja töillä / Jumalan Lakia vastaan tekee.

106. Mitä me synnillä ansaitsem? Wast.

Jumalan wihan ja kirouren / ajalli et rangaisturet a hancacickisen cadouren helweticä.

107. Engd me ollengan taida osottaa meidän cuulliasunttam Jumalan Laille? Wastaus.

Jumalan armon cautta taitawat ne wastudest syndyneet carttaa cuolettawaisia omantunnon syndijä ja jumalatoinda elämästä / nijn myös wilpittämällä sydäminellä wæeldaa Herran pelwos.

108. Mitä walicappaleta me erinomaisest tarwissem, että me mahdaisim elää, totises Jumalissudes, ja carttaisim, ettemmo syndiä tekis Jumalan lastnia vastaan? W.

Nämät neljä nimittään 1. että me wiriästi luemme / cuuldelem ja tut=

tutkistelem Jumalan sanaa / 2. että
 me wiriästi rucoilem Jumalata / et-
 tä hän meitä pyhällä hengelläs hal-
 litis / ja ei kättäns meistä poisotrais /
 3. että me aicaisin ja uustasi uudistam-
 sen hywän aicomisen ja lupayen /
 cuin me Jumalalle casteesa rehneet
 olem / ja 4. että me loea päiwä har-
 joittelem meitäm sodasa syndiä wa-
 staan.

109. Euinga moniaisen euuliaisuuden waatii
 meidän Laki? Waslaus.

**Cahtalaisen: Sitällisen sydämmes /
 ja ulconaisen elämäs.**

110 Euinga meidän euuliaisudem taitaa olla
 Jumalalle otollinen, co'ca emme taida Lakia
 täyttää? Waslaus.

**Jesus Christus on Lain täyttä-
 nyt meidän edestäm / ja wapah-
 nut meitä Lain kirouksesta. Sentäh-
 den on meidän euuliaisudem / cuin u-
 scowaisesta sydämmestä ulos käy / Ju-
 malalle Christuren tähden otollinen.**

Toinen Väacappale uscosta.

111. Mungä tähden seuraa useossa cohta Lain
 jälkeen? Waslaus.

Niin

Niin kuin Eski opettaa meitä tun-
demaā meidän syndin/ niin opettaa
Evangelium meitä/ cuinga meidän
syndin pelastetuyi tuleman pitää.
Toca Evangelium useon cappaleisa
edespaunaan.

112. Mikä Evangelium on? B.

Evangelium on suloinen sanoma
Zumalan armosta ja Christusen an-
stosta/ caikille useowaisille autuudexi.

113. Kenengä päälle pitää meidän uscoman? B.

Zumalan päälle.

114. Eikö ole usiambaa Zumalata, kuin yri? B.

Et: Herrra meidän Zumalan on
yri ainoa Zumala.

115. Eikö ole usiambaa Persona Zumaludes
kuin yri? B.

Colme on Personaa Zumaludes /
ja ne colme personaa on yri Zumala.

116. Cuten ovat ne personat Zumaludes? B.

Isä / Poica ja Pyhähengi.

117. Cuinga monda osaa useon waaditaan? B.

Colme osaa / nimittäin 1. Yri oi-
tia tieto ja tundo Zumalasta / hänen
olemisestans / hywisää töistans ja tah-
dostans. 2. Epäilemätöm inostumus

sijhen

sihen ilmoitettuun taivaalliseen to-
tuuteen/ ja 3. hyri lapsellinen luotta-
mus Jumalan Isälliseen armoon ja
rauhauteen.

118. Euinga monda on uscon cappaletta? W.

Colme Pääcappaletta: Ensimmäinen Jumalasta Isästä ja luomis-
sest/ toinen Jumalan Pojast ja lunas-
tusest/ ja colmas Pyhästä Hengestä
ja Pyhittämisest.

Ensimmäinen uscon cappale.

119. Euinga ensimäinen uscon cappa-
le? Wast.

Minä uscon Jumalan päälle/ Is-
än taivavaldian/ taivaan ja maan
luojan.

120. Mitä edespannaan meille ensimmäises us-
scon cappalessa? Wast.

Ensimmäises uscon cappalessa es-
despannaan meille Isän Jumalan
hyvät työt.

121. Euinga on Isä? Wast.

Isä on ensimmäinen persona Ju-
maluden olemises/ joca yancaid ihest
on lynnnyttännyt Pojan itse wertaisens

ja yhtä olewaisen / josta niincuin myds
Tästä Pyhä Hengi uloskän.

122. Eutca owat Tjän Jumalan hywät työt? W.

Tjän Jumalan hywät työt owat /
että hän 1. on luonut meidän / 2.
ylöspitää / edescaho; ja suojelee
meitä / ja 3. on ulosandanut poi-
cans meidän edestäm.

123. Minka tähden on Jumala meille tainca-
daiset hywät työt olettanut? Waslaus.

Sulasta armostans ja Tällifestä
hywdestäns / paizi caickia meidän
ansiotam ja mahdollisuuttam.

124. Mitä me Jumalalle naiden hywän töiden
edestä welcapaat olemme W.

Meidän pitää 1. kättämän ja yll-
stämän händä / 2. oleman hämelle
cuuliaiset / ja 3. palweleman händä
welwollisella ja toimellisella Juma-
lan palweluxella.

Toinen uscon cappale.

125. Cuinca cuulun toinen uscon cappale? W.

Minä uscon Jesuren Christuren
päälle / hänen amoon poicans mei-
dän Herran / W.

126. Mistä edespannaan meille toises uscon eaps
pa resa? **Wastaus.**

Jumalan Pojan hyvät työt.

127. Cuca on Jumalan Poica? **Wastaus.**

**Jumalan Poica on toinen persona
Jumaludes / Jästä hancalcisest syn-
dynyt / josta näncuin myös Jästä
Pyhä Hengi ulos käy.**

128. Cuinga Jumalan Poica cähtään? **W.**

Jesus Christus?

129. Mitas sijs a cot Jesurest Christurest? **W.**

**Että hän on totinen Jumala ja
totinen ihminen.**

130. Cuinga monda luondoa on Christures? **W.**

**Caxi: Jumaluden ja ihmisen luons-
do.**

131. Mistä on Jesurella Christurella Jumaluden
luondo? **Wastaus.**

**Sytä / että hän Jästä hancalcis-
est syndynyt on.**

132. Mistä on Jesurella Christurella ihmisen lu-
ondo? **Waf.**

**Sytä / että hän ajan tähdellisydes
on syndynyt Neiceest Mariast.**

133. Mitä on tämä Jesus Christus siuste? **W.**

Hän on minun Herrani.

134. Munga tähden on hän sinua Herras? **W.**

Sillä hän on minun cadotetun ja

kuomitus ihmisen lunastanut / wa-
pautanut ja päästänyt / caictista syn-
neistä / cuolemasta ja perkeleen wal-
lan alda.

135. Mitä merkitsee se sana *Jesus*? *Wast.*

Jesus merkitsee lunastajaa ja au-
tuaari tekijää.

136. Onko siis *Jesus* *Chri* siis lunastanut ja
wapahtanut ihmisiä eum frua? *Wast.*

Yesin hän on lunastanut caicti ih-
miset.

137. Miksi siis caicti ihmiset tulee autuaari? *W.*

Seinähdän ettei he oikein uscolia
ihelien omista *Christusen* anslosta.
Joca uscoo / se tulee autuaari; mut-
ta joca ei usco / se cadotetaan.

138. Mikä on *Jesus* *Christus* sinun lunastanut?
Wastans.

Ei cuullalla eikä hopyalla / wan ps-
hällä ja Callijalla werellans / ja wiat-
somalla pinnallans ja cuolemullans.

139. Mitä warten on *Christus* sinun lunasta-
nut? *Wast.*

Etä minä 1. hänen omans oliin /
2. hänen *Waldacunnans* hänen al-
lans eläisin / ja 3. händä häncaicti-
jes wanhurseaudes / wiattomudes ja
autuudes pahwelisin.

140. Euloga meidän pätevä kändä, joka on cuollut ja handaten? **Wast.**

Hän on colmandena päivänä **ys** Idenosnut cuolluista / ylösastunut tai-
waagseen / ja istuu **Isän** oivalla kää-
bellä / se on / elää ja hallitsee ilan-
caikkisest

141. Mitä merkitsee **Christus**? **W.**

Woideldua.

142. Mitä meidän lunastajan woideldua cuhuta-
tan? **Wast.**

Sillä hän on ihmisen luondons
puolesta woideldu ilokkilla / se on /
Pyhällä Hengellä ja **woimalla**

143. Mitä warten on **Christus** woideldu? **W.**
Prophetari / ylimmäiseksi Papixi
ja **cuningaari.**

144. Minkä tähden **Christus** **Prophetari** cähtä-
taan? **Wast.**

Sillä hän on ilmoittanut meille
hänen taitwällisen **Isän** tahdon meis-
dän autudestam.

145. Minkä tähden cuhutaan **Christus** ylim-
mäiseksi **Papixi**? **Wast.**

Sillä hän on ristin puun päällä is-
kens uhrannut sorwinnori meidän syn-
deim edestä / ja rucoilee **Isän** rylös-
nä hywää meidän edestäm. 146.

246. Miel eukhlaan Kristus Tunneaksi? W.

Sillä hän hallitsee 1. Voimans
waldacunnas caikein yllize kuin tai-
waas ja maasa owat / 2. Armons
waldacunnas Christillisen seuracun-
dans yllize ja 3. Cunnians walda-
cunnas taiwaaja

247. Cosca on Chr. sturen waldacunda olesma jul-
hi ja nähtämä caikeen mailman edes? Wast.

Wijmeisnä päivänä / cosca hän
on tulewa Cunniasans / Duomize-
man eläwitä ja cuolleita.

Colmas uscon cappale

248. Cuinga euulua colmas uscon cappale? W.

Winda uscon Pyhän Hengen päälle /
yhden pyhän Christillisē seuracunnan / 2c

249. Mitä edespannaan me lle colmannes uscon
cappalees? Wast.

Pyhän Hengen hywät työt.

150. Mitä on Pyhä Hengi? W.

Pyhä Hengi on colmas persona
Tumaludes / joca kancacikisest ulos
läh. Isästä ja Pojasta / yhden wesi-
tainen ja yhtä olemainen Isän ja
Pojan cansa.

251. Cutca owat Pyhän Hengen hywät työt? W.

Pyh-

Pyhän Hengen wirea ja hywät työt
owat: 1. Että hän yhden Christilli-
sen seuracunnan täsä maailmasa cu-
huu / coco / walaisee / pyhittää / ja
oikias useos ylöspitää / caickille usco-
waisille heidän iudins andaa.
2. Että hän caicki ihmiset cuolluista
ylös herättäwä on / ja 3. andawa
caickille uscowaisille Christuses hän-
caickisen elämän.

152. Eaidatcos näin uscoa omaa woimastae? W.

Minä uscon / etten minä minun
omasta ymmärryestäni eli woima-
stani taida uscoa / eli tulla minun
Herran Jesuren Christusen tygö.

153. Eua on siis se, joca uscon waientta? W.

Pyhä Hengi Jumala.

154. Mengä cautta waienttaa Pyhä Hengi us-
con? Wast.

Saarna wiran palveluksen cautta
sakasa ja Sacramenteis.

155. Euseas sen ensimmäisen uscon cappaleen jäl-
keen sanot: minä uscon että Isä Jumala on
caicki luonut: etkös siis useo, että Jumalan
Poica ja Pyhä Hengi on caicki luonut? W.

Tosin minä uscon / että Isä Jus-
mala Pojan cautta Pyhästä Henge-
stä

Jä on caicki cappaleet luonut / caicki
myös ylöspitää ja hallihee.

256. Mivi siis luominen erinomattain Isäke ty-
öä luetaan? Wast.

Sentähden / että niincujn luominen
on Jumalan ensimmäinen työ jole-
lla hän on igens ilmoittanut; niin
työluetaan / se erinomaisesti ensimmäi-
mäiselle personalle Jumaludeta.

257. Coscas sen toisen uscon cappaleen jälke-
sanot: minä uscon, että Jumalan Poica on mi-
nun lunastanut; etkös myös usco, että Jä Ju-
malä ja Wyhä Hengi on sinun lunastanut? W.

Minä uscon / että Jumalan Poica
Isän ja Wyhän Hengen raclaude-
sta ja lanpuudesta / ja niin muodoin
Wyhän colmityhteyden neuwon ja
päätoiren jälkeen / on minun lunasta-
nut.

258. Mivi siis lunastuksen työ erinomattain
Poicalle työä luetaan? Wast.

Sentähden että Jumalan Poica
on ihraiseyi tullut / ja päälleotetusa
miehudesta Jumalan Wyhän colmityh-
teyden neuwon jälkeen lunastuksen ty-
ön täyttänyt.

259. Coscas sen colmannen uscon cappaleen jäl-
keen

leen sanot: Pyhä Hengi on minun pyhittänyt,
ja niin edes kásin: etkös myös usco, että Jumala
Isä ja Poika on sinun pyhittänyt? Wast.

Tosin minä uscon / että Pyhä
Hengi Isän Jumalan tahdosta / Po-
jan Jesuksen Christuksen ansion caut-
ta osottaa Jumalallisen armowaicu-
tuksen syndein andeeksi saamiseksi /
wanhurscaudeksi ja uancaictiseksi au-
tuudeksi.

160. Mitä pyhittäminen erinomattain Pyhäke-
Hengelle tygöluetaan? Wast.

Sentähden / että Pyhä Hengi
pyhittämisen tyhösä itsens erinomat-
tain ilmoittanut on.

161. Mitä hywää on sinulla siitä, että uscot? W.

Minä olen Jumalan armon kautta
saapa uscon lopun / joca on se uan-
caictinen autuus.

162. Euinga monda peruskusta on meidän astun-
teemme? Wast.

Colme / nimiettäin: 1. Jumalan
armo ja laurius / 2. Jesuksen Chri-
stuksen ansio / ja 3. usco waicutettu
Pyhästä Hengelmästä / joca waistaa
otaa ja itsellens omista: Jumalan
armon ja Christuksen ansion.

Solmas pääcappale ruouesta.

163. Miksi seuraa ruouesta eosta uscon tunnu-
sturen jälkeen? Was.

Cosca me olemme wanhursari tul-
leet uscon eautta / niin me wielä sit-
tekin taidam picaisesti lang. ta. sen-
tähden on se suuresti tarpeellinen / et-
tä me aina ruoilem / jota myös
Christus opetti opetus lapsillens

164. Ketä pitää meidän ruoileman ja auri huu-
taman? Was.

Uinoastans sitä torista ja colminh-
teistä Jumalata Isää / Poicaa ja
Pyhää Hengee.

165. Mitä on Jumalata ruoilla? Was.

Se on / pitää nöhrää ja caturwai-
sta cansa puhetta Jumalan cansa /
caictinaisista tarpeista.

166. Mikä on se cuin meitä ruoureen khsittai-
man pitää? Was.

1. Jumalan kääst / 2. Jumalan
lupaus ruouren euullosta / 3. Chri-
sturen Esiuouren / ja siinä ulosuo-
tawu ruouren woima ja mahdoli-
suus niin myös 4. meidän oma tar-
peem.

167. Eninga eumtuu Jumalan käsky rucouksesta,
ja lupaus rucouksen euulluosta? W.

Psalm 50. v. 15. Aures huuda
minua hädäsäs / niin minä tahdon
auttaa sinua, ja sinun pitää eunnio
dittaman minua.

168. Mitä pitää meidän Jumalalda rucouk-
man? Wast.

Eaictia / euin tulee Jumalan eun-
niari / niin myös meidän omari ja
meidän lähimmäisen tarpeeri / sekä
hengellistä että ruumillisia armolah-
joja

169. Mitä hengellisten armolahjain eansa ym-
märretään? Wast.

Eaicti / euin tulee sielun ylöspitä-
miseri / ja hancuictisen elämän käsit-
tämiseri.

170. Mitä ymmärretään ruumillisten armolah-
jain eansa? Wast.

Eaicti euin ruumijn ylöspitämiseri
/ ja ajallisen elämän tarpeeri tulee /
ja euhutaan jecapäiwäiseri leiwäxi.

171. Onko se siis suuri syndi, jos ei Jumalata
hartaasti rucoulla? Wast.

Tosin on se suuri syndi. Sillä Ju-
mala on käskenyt, meitä alinomiaa
rucoua

rucolleman : se siis / joca sen lainin
lön / tekee yndiä Jumalan käskyä
wastan / niincuin se / joca huorin
taicta murhan tekee.

272. Euinga pitää meidän rucolleman, että mei-
dän rucourem euulduri tualis? W

Meidän pitää rucolleman 1. Chris-
tuxen nimeen / 2. wahwas uscos / 3.
catuwaisesta sydämmestä / ja 4. ruu-
miällisia tarpeita ehdolla.

273. Mxi pitää meidän rucolleman Christuxen
nimeen? W.

Sillä Christus on ansainnut meil-
le taicken hengellisen ja ruumiällisen
hywäsiisunaxen / ja rucolle aina
hywää meidän edestäm.

274. Mxi pitää meidän rucolleman wahwas us-
cos? Wast.

Sillä ilman uskota on mahdotoin
Pelwata Jumalalle.

275. Mxi pitää meidän rucolleman catuwai-
sista sydämmestä? Wast.

Sillä ulkocohatusten ja Jumalato-
mian rucous on sauhisuus Juma-
lan edes.

276. Euinga pitää meidän ruumiällisia tarpeita
ehdolla rucolleman? W.

Nijn

Niין muodoin / että me meidän
tahtoin Jumalan Pyhän tahdon ala
annan / ja rucoilem / että hän tah-
dois antaa meille ajallista hyvää /
jos ja koska se Jumalalle otollinen
ja meille hyödyllinen olla taitaa.

177. Mitä pitää meidän ruumiillisia tarpeita eh-
dolla rucoileman? *Wast.*

Sillä emme tiedä / engä ymmär-
rä / jos se on Jumalalle otollinen ja
meille hyödyllinen / että me saam-
me sitä ajallista hyvää / jota me ru-
coilem.

178. Pitäikö meidän myös hengellisiä tarpeita
ehdolla rucoileman? *W.*

Ei; wan ilman ehdota. Sillä Jus-
mala tahto aina antaa meille sitä oi-
tiata hengellistä hyvää / koska me
häneldä sitä rucoilem.

179. Enulecco siis Jumala aina meidän rucoi-
lem, koska me tällä muotva rucoilem? *W.*

Ja totisesti.

180. Mitä pitää meidän tekemän, koska Jumala
apuu eansa wiipyy? *Wast.*

Meidän pitää Jumalan apua käre-
stiwalliysdellä odottaman: sillä jos
hän arvon eansa wiipyy / edettelee
hän

Hän sillä meidän karsivällisyttäm /
ja andaa cuitengin / taieka sitä / cum
me rucoilem / eli sitä / cum meille
hyödyllisempi on.

181. Euca rucons on paras caidein rucousten
seas? Wast.

Isä meidän rucons / jonga meidän
Herra Jesus Christus ihe on
cocoon pannut / ja käftenytt opetus
lastens rucoilla

182. Euinga Isä meidän rucons laetaan? W.

Colmeen osaan / nimittäin: 1. Es-
sipuheeseen / 2. ihe rucouriin ja 3. pää-
töreen.

1. Esipuhe.

83. Euinga eun'uu esipuhe? W.

Isä meidän / joca olet kaimaisa.

184. Mitä ymmärretään tässä sillä sanalla: Isä? W.

Se sana ISÄ ymmärretään tässä
Jumaluden olemisest / Isäst / Pojast
ja Pyhäst Hengest.

185. Mitä Jumala eugataan meidän Jidrem? W.

Jidn nimellä tahroo Jumala mei-
tä teheittaa 1. uscomaan / että hän
on meidän oikia Isäm / joca meidän
on luonut / ja caiteja armo lapsiens

plösa

ylösottanut / niin myös 2. turwallis-
festi ja caickella usealluyella händä ru-
coilemaan / niincuin lapsi rohkeim-
min Isäns rucollee / cuin pascollinen.

186. Mitet sinä sano: minun Isän; wan meidän
Isäm? Wast.

Sillä niincuin me keskenäm olem-
me jäsenet, niin tulee meidän rucol-
la / ei ainoastans itse edestäm / mutta
myös muiden edestä / lihatengin niin-
den edestä / jotca owat meidän wel-
jein ja siisarem uscoa.

187. Coscas rucollet: Isä meidän, joca olet tai-
wais; mitäs ymmärrät sillä sanalla: taiwais? W.

Taiwasten causa ymmärretään tä-
sä ei jocu luotu taiwas / ikänäs cuin
Jumala siinä asuis: sillä taiwasten
taiwaat ei woi händä käsittä; mut-
ta taiwasten causa ymmärretään tä-
sä Jumalan käsittämätöm Majeste-
ti ja cuunia

188. Mitä opecta siis meille se sana; taiwais? W.

Että Jumala on xri caickiwaldi-
as Jumala / caickitietäwäinen / ja
caickis paicas läsnä olewainen.

II. Rucouret.

129. Euinga monda rucousta on Jsa meidän rucoures? Wasst.

Seikemän.

190. Euinga eroitetaan nämät rucouret? W.

Ne colme ensimmäistä rucousta kutsutaan aurthuutamisen rucouxi/ ja ne colme jälkimmäistä pois poistamisen rucouxi/ jotea caicti cuusi rucousta tarcoittawat hengellisiä tarpeita; mutta kessimmäinen eli neljäs rucous tarcoittaa ruumiillisia tarpeita.

191. Mizi on Christus opettanut meille hengellisiä tarpeista niin monda rucousta, wan ruumiillista ainoastans yhden rucouren? Wasst.

Sentähden / että meidän pitää ensist ja erinomattain ehinän Jumalan waldaeundaa ja hänen wanhurscauttans; niin taidamme myös olla sihtä wacuutetut / että Jumala cuulee meidän rucouren niistä ajallista tarpeista.

Ensimmäinen rucous.

192. Euinga cuuluu ensimmäinen rucous? W.

Pghitettg oleoon siunni nimes.

193. Mitä Jumalan nimen causa: nimetään?
Wast.

Jumalan nimen causa ymmärretään 1. Jumalan oleminen / 2. Jumalan omaisuudet ja cunnia nimet / 3. Jumalan hyvät työt / ja 4. Jumalan sana ja Sacramentit.

194. Minkä caldainen on Jumalan nimi ihesäns?
Wast.

Jumalan nimi on saagen pyhä.

195. Taitaaco Jumalan nimi myös meillä pyhitetty tulla?
Wast.

Tosin taitaa: cosea me sen pidämme niin pyhänä / kuin se ihesäns on.

196. Euinga siis Jumalan nimi meillä pyhitetään?
Wast.

Jumalan nimi tulee meillä pyhitetty 1. cosea Jumalan sana puhuttu ja selkiästi opetetaan ja 2. cosea me sen jälkeen / niin kuin Jumalan lasten sopii / Jumalisesti eläme.

197. Minkä kautta tulee Jumalan nimi häwäistetty?
Wast.

Jumalan nimi häwäistään 1. wäärällä opilla / ja 2. syndisellä ja pahendaroisella eläntällä.

198. Cosea me siis sanom: pyhitetty olewon sinun nimes: mitä me silloin rucoilem?
Wast.

Me

Me rukoilem / että Jumala meidän
dän taimaallinen Jumal tahdois 1.
warjella meitä kaikesta wäärästä o-
pista / 2. andaa pyhän sanans puh-
kaasti ja ilman petosta meidän sea-
sam opeteturi ja saarnaturi tulla /
niin myös 3 andaa meille armon
sen jälkeen elämään kättää.

Toinen rucous.

199. Ewinga euuluo toinen rucous? Wast.

Pähes tulee on sinun waldacunda.

200. Ewinga moninainen on Jumalan waldacun-
da? Wast.

Colmellainen / nimittäin 1 Ju-
malan woiman waldacunda / 2.
Jumalan armon waldacunda / ja
3. Jumalan cunnian waldacunda

201. Mikä on Jumalan woiman waldacunda? W.

Taiwas ja maa / josa Jumala
caicki woimallisesti hallitsee.

202. Mikä on Jumalan armon waldacunda? W.

Jumalan seuracunda tässä mail-
mala / jonga hän sanan ja Sacra-
mentein kautta armollisesti hallitsee.

203. Mikä on Jumalan cunnian waldacunda? W.

Yhancätkäinen elämä / josa Juma-
lan

lan lasten cunnia on Jumalasa il-
manduswa

204. Euta Jumalan walbacunda rucoi'emuss
tygöm tulemaan? Wasf.

Me / jotca aina elämme Juma-
lan woiman waldacunnas / rucoi-
lem 1. Jumalan armon waldacun-
daa / ja 2. Jumalan Cunnian wale-
dacunda meidän tygöm tulemaan

205. Eikö siis Jumalan armon ja cunnian wale-
dacunda ilman meidän rucousta tule meidän
tygöm? Wasf.

Jumala toski hriwacaisesti tarisee
meille hänen waldacundans; mutta
jos me sen oikein tahdom vastaan ot-
taa / tulee meidän myös sen lähe-
stymistä tygöm hartasti rucolla.

206. Euinga tulee Jumalan armon waldacunda
meidän tygöm? Wasf.

1. Eosca Jumala meidän taiwals-
kunen Isäm andaa meille Pyhän
Hengens. 2 Eosca me uscom hänen
Pyhän sanans / ja 3. täsä mailmas
Jumalifesti elämme.

207. Euinga Jumalan cunnian waldacunda tu-
lee meidän tygöm? Wasf.

Eosca me Jumalan armon cautta
wah-

wahwast uscosa loppuun asti olem/
autuallisesti cuolem / ijancatkeiseen
iloon nsälle kähmine / ja siellä ijanc
catkeisesti elämme

208. Etsä me siis savom: Edhes tuleoon sinun
walbacuudas: mitä me silloin rucoilem? W.

Me rucoilem / että Jumala mei-
dän tarwallineu Jsäm andais meille
armons / Christillijest elää ja autu-
allijest cuolla.

Colmas rucous

209. Ewinga enulan colmas rucous? Wast.

Olcoon sinun tahtos nijn maasa /
eiin taiwaasa.

210. Mikä on Jumalan tahto? Wast.

Jumalan tahto on se / jonga hän
meille ilmoittanut on pyhässä sana-
sans / nimittäin Laus / ja Evangelis-
umis

211. Mikä on Jumala tahtons ilmoittanut? W.

Meidän autuudestam: sillä Ju-
mala tahtoo / että caicki ihmiset
autuaari tulisit.

212. Eutca swat ne, jotea estämät meitä Juma-
lan tahtoa tekemäsi? Wast.

Perkele / maailma ja meidän oma
liham.

213. Euringa siis ja cosea tapahtu Jumalan tahto? **Wast.**

Jumalan tahto tapahtuu / cosea Jumala 1. estää meidän lihallisen tahtom / 2. caikki pahat neuvot / perkeleen ja maailmaan aitvoituret särke ja tyhjäksi tekee / ja 3. meitä lanajans ja oikiasa uscosa loppuun asti wahwana pitää.

214. Mitä Jumalan tahto meillä waatii? **W.** Jumalan tahto waatii meillä 1. lapsillista euuhiaisuutta Jumalata kohtaon / että me hänen tahtons jälkeen uscom ja eläm / niin myös 2. kärsiwällisyyttä ja tytywäisyyttä / että me caikkisa / euin Jumala meille tygölähettä / hänen tahtoons tydynne.

215. Euringa pitää Jumalan tahdon meillä maasa tapahtuman? **Wast.**

Näin eui se tapahtuu taitwaasa.

216. Eutca ovat ne, jotea tekeväi Jumalan tahdon taitwaas? **Wast.**

Pyhät Engelit ja autuallisesi esdesmenneet pyhät.

217. Eosea me siis sanom: oleoon sinun tahto, eha maasa euin taitwaas: mitä me illoin eucoid
lemp? **Wast.**

Me rucollem/ että Jumala andais
meille armon / ollayem caickisa Ju-
malan pyhään tahtoon tyhyväiset /
ja niin mielunesti sen jälkeen tehdä-
yem / cuin Engelit ja pyhät taimaa-
ja Jumalan tahdon tekevät.

Neljäs rucous.

218. Cuinga cuuluu neljäs rucous? Bast.

Anna meille tänäpäivänä meidän
joca päiväinen leipäm.

219. Mitä ymmärretään jocabäiväisen leipän
canfa? Bast.

Caicki / cuin ruumiijn ratwinnoxi
ja tarpeexi tulee.

220. Cucca andaa meille meidän jocabäiväisen
leipäm? Bast.

Jumala meidän racas taiwallinen
Ihm.

221. Kenelle andaa Jumala jocabäiväisen lei-
pän? Bast.

Caickille ihmisille / sekä hyville /
että paholle.

222. Muri andaa hän niille paholle? Bast.

Etä hän hyvän töidens cautta
wetäis ja kehoitais heidä parannus-
peen.

223. Cofea me sijs fauour: Anna meille tänäpäi-
wän

wänä meidän joapäiväinen leipäm: mitä me
illoin rucoilem? Wast.

Me rucoilem 1. että Jumala an-
dais meidän ymmärtää / että se on
hänen armostans annettu / ja 2. et-
tä me niin kuin Jumalan lapset kii-
tollisudella ja tytywäisudella nauti-
sem meidän joapäiväisen leipäm.

Wijdes rucous.

224. Eninga cuuluu wijdes rucous? Wast.

Anna meille meidän welcam an-
deeri / nūncuin me anderi annam-
me meidän welwollisillem.

225. Mitä meidän welcamme cansa ymmär-
retän? Wast.

Meidän syndim sekä tietnt / että
tietämättömät / jotca tekewät mei-
dän wicapääxi Jumalan wihaan ja
rangaisukseen.

226. Eusa taitaa meille meidän syndim anderi
andaa? Wast.

Jumala / joca on ricas armosta
ja laupiudesta.

227. Kenelle Jumala syunnit andeeri andaa? W.

Caturwaisille / jotca uscosa häneldä
syndein andeeri jaamista rucoilewat.

228. Missä tähden Jumala antaa syynsi andeeri ? Wast.

Sulasta armostans Christuksen tähden.

229. Jos me tahdom olla wacustetut meidän syndeim anderi saamisesta Jumalan tykönä : mitä olemme welcapääät esittämään meidän lähim, mäsellem ? Wast.

Me olemme welcapääät anderi andamaan meidän welwollisillem

230. Euinga pitää meidän welwollisillem andeeri andaman ? Wast.

Niin muodoin että me 1. meidän lähimmäisem tygö cannamme rakausta ja sopiwaista sydäändä / 2. emme costä pahaa pahalla / wan 3. teeimme niille hywää / ja rucoilem nyden edestä / jotta meitä vastaan rickowat.

231. Taidamme me meidän andeeri andamisellam ansaita meidän syndeim andeeri saamisesta Jumalan tykönä ? Wast.

Emme taida : sillä 1. meidän andeeri andamisem on aiwan kehno / halpa ja wajawa Jumalan käsitäs mättömän laupiuden juhteen / ja 2. koska me olim tehneet sen / cum in i-
Dän

dän piti tekemän / nijn olemme cri-
tengin keltwortomat pahvelist / ja
emme taida sillä mitään hywää Ju-
malalda ansaita.

232. Miki pitää meidän welsoffissem andeeri
audaman? Wast.

Uottaaxem meidän hywän suo-
stollisen kytollisudem ja cuulaisudem
Jumalata meidän taiwaallista J-
saän cohtaan / joca sanoo: andeeri an-
dacaat / nijn teille andeeri annetaan.

233. Eikö siis Jumala andeeri anna meille mei-
dän syndim welcaa, ellemme andeeri anna niille,
jotca meitä vastaan riekowat? W.

Ei: sillä JEsus sano selkiästi: jol-
letta andeeri anna ihmisille heidän
ricorians / nijn ei myös teidän Jhan
andeeri anna teidän ricorianta.

234. Eikö siis se taida oikein rucoilla, joca ei lä-
himmaissellens andeeri anna? W.

Ei: sillä hän 1. rucoilee isians wa-
staaan / 2. on myös hänen rucoyens
cauhistus Jumalan, edes.

Quudes rucons.

235. Euinga cuulum cuudes rucons? W.

Ja älä johdata meitä kiusaupeen.

E

236.

W...

236. Eijäkö moninainen on kiusaus? Wast.

Cahtalainen: hyvä ja paha kiusaus.

237. Mistä tulee se hyvä kiusaus? Wast.

Jumalalta / joka on caiken hywyden alku.

238. Mitä ymmärretään tässä hyvän kiusauksen causa? Wast.

Jumalan armo-coetus / jolla hän coettelee meidän uscomin / ractauttam ja karsiwällisyhtäm.

239. Minkä kautta Jumala meitä coettelee? W.

Jumala coettelee meitä 1. Pyhän sanans kautta / 2. Hyväin töidens kautta / ja 3. riskin kautta / nimittein / ruumyllisten waiwain ja hengellisten kiusausten kautta.

240. Mitä warten coettelee Jumala meitä? W.

Ei pahuteen wan hywyhteen. sen kautta ylös herättärens meitä uscon / toimon / rucouen ja muut Jumalisuuden harjoitukset.

241. Rucoulemme me siis, että Jumala warjelis meitä sitä hyvästä kiusauksesta? Wast.

Emme sitä rucouile; mutta niincuin Jumalan armo-coetus on meille hndödyllinen / niin tulee meidän rucoulla

Da=

Davidin eansa : tutki minua Jumala / ja coettele minun sydänmeni / kiusaa minua / ja ymmärrä cuinga minä ajattelen. Ja caho / jos minä pahalla tiellä lienen / niin saata minua ijantaitiselle tielle.

242. Mistä tulee se paha kiusaus? Wast.

Meidän hengellisildä wihollisildam / perkeleeldä / mailmalda ja meidän omalda lihaldam.

243. Cuinga kiusaa meitä perkele? Wast.

Perkele kiusaa meitä 1. pahain ajatusten ja himoin snälle heikäämisellä sydämineen / niin myös 2. wälitappaldens jumalattomain ihmisten kautta.

244. Cuinga kiusaa meitä mailma? Wast.

Mailma kiusaa meitä 1. ajallisten hecumain / 2. wiettelewäisten esimerkein / 3. haucon. r. iemien ja pahuu-teen kehoittamisen kautta / niin myös 4. wainon ja wihan kautta Jumalan lapsia vastaan

245. Cuinga kiusaa meitä meidän oma liham? W.

Meidän oma liham kiusaa meitä pahain ajatusten ja syndisten himoin kautta.

246. Mitä warten tiusaa witä perkele, wänä
malman ja meidän oman lihamecan? Wast.

Wietellärens meitä Jumalasta /
hänen pyhästä sanastans / uscosta /
rucouresta ja muista Jumalijuden
harjoituyista / uleo cullaisuteen / su=
ruttomuteen ja epäillyheen / ja wijs=
mein helwetin cadotukseen

247. Johdattaco Jumala, meitä siihen pahaan
tiusanteen? Wast.

Jumala / jolda caicki hywyyss tulee /
ei tiusaa ketään siihen / cuin paha on.

248. Mire me siis rucoulem, ettei Jumala joh=
dattais meitä tiusanteen? Wast.

Me rucoulem siinä ymmärröres /
1. ettei Jumala pois ottais meidän
hänen armoas / wan 2. warielis
meitä / ettei / perkele / malma ja mei=
dän oma liham meitä pettäis ja
wiettelis / ja 3. jos me niidä tiusa=
taan / että me wiharein Jumalan
armon cautta woittaisim.

Seikemäs rucous.

249. Cuinga cuuluu seikemäs rucous? Wast.

Mutta päästä meitä pahasta.

250. Mitä ymmärretään pahan cansa? Wast.

Pa=

Bahan causa ymmärrettään eales
ei se paha/ eui perkele/ mailma
ja meidän oma liham meidän pääle
lem tuotta / sielun / ruumia / omat
suden ja cunnian puolesta.

251. Euinga päästää Jumala meitä pahasta? **W.**

Niin muodoin / että hän 1. antaa
meille armon ja woiman kärsiwällis
sest eandaa meidän ristiin / ja mies
hulluesti sotta meidän hengellisiä wo
hollisiam vastaan / 2. tekee meidän
kärsimijem päälle hyvän lopun / ja
3. cofca cuoleman hekki lähety / an
daa meille autuaallisen eron / ja ar
mollisesti otta meitä tästä surun las
post tygöns tawaiseen.

III. Päättös.

252. Euinga cuuluu päättös Jhä meitä ruouzees
Wastaus.

Sillä sinun on waldacunda ja wo
ma ja cunnia nancuicikisest: Amen.

253. Mitä tästä waldacunnan causa ymmärret
tään? **Wast.**

Jumalan armon waldacunda / jo
sa hän armollans hallizee hänen lap
senss/

sens / hywin heille suopi / ja caicki heidän parhovens laittaa ja toimittaa.

254. Mitä ymmärretään waiman cansa? W.

7 - Jumalan caickiwaldiaisuus / jolla hän tekee caicki mitä hän tahtoo taivasa ja maasa.

255. Mitä cunnian cansa ymmärretään? W.

Jumalan autuallinen maiefteri / worteus ja cunnia / joca hänelle ainos alle caickisa tulee / jonga ylistystä ihmisen pitä ennen caickia esimän myös silloin / cosca hän omia tarpeitans rucoilee.

256. Mitä me nyt sanom: sillä sinun on walda cunba ja woina ja cunnia? Wast.

Osottaayem sillä 1. meidän turwallisen luottamurem Jumalan armoon ja woimaan / että hän / jota me rucoilem / sekä tahto että taistaa meitä auttaa, 2. meidän toimom ijancuickisesta elämästä / ja 3. meidän wahwa aicomurem / caickisa meidän rucourisam / nija myös ajaturisam pubeisam ja ja töisäm / Jumalan nimen cunnian päälle taiccoittaa.

257.

257. Mitä Aimen merkitsee? W.

Aimen merkitsee / että me 1. H^{is}
däimnestän ikändöhem ja halajam
Jumalan armoa ja apua / ja sen-
tähden 2 olemme rucourea hartaat/
niin myös 3. uscosa wacutetut / et-
tä Jumala totisesti euulee meidän
rucourem ja autta i meitä / jonga täh-
den me 4 händä kytäm ja ylistäm.

Nelijäs Vädeappale Casteen Sacramentista.

258. Mینگä tähden rucouren jälkeen seuraas ca-
steesta? Wast.

Sentähden / että caste on asetettu ei
ainoastans uuden syndymisen pesori/
mutta myös niin hywin kuin Alta-
rin Sacramenti / meidän useon wah-
wistuxeri / että me casteen cautta os-
lemme lytos Jumalan cansa.

259. Mitä Sacramenti merkitsee? Wast.

Sacramenti merkitsee pyhää tois-
mitusta / josa Jumala maallisten
cappalden cautta taiwaallista armo-
lahjoja ulosjaca.

260. Euinga woninaiset ovat Sacramentit? W.

Cahtalajet: wanhan Testamen-

Uuden ja vanhan Testamentin Sacramentit.

261. Mitä Vanhan Testamentin causa ymmärretään? **Wast.**

Vanhan Testamentin causa ymmärretään tässä yhteisessä seurakunnan tila maailman alusta Christuksen aikaan asti.

262. Mitä ymmärretään? Uuden Testamentin causa? **Wast.**

Seurakunnan tila Christuksen ajasta maailman loppuun asti.

263. Eutca olit Vanhan Testamentin Sacramentit? **Wast.**

Ymbärins leickaus ja Päästäis lammas.

264. Olemme me Uuden Testamentin welcava päät andamaan meitä ymbärins leickata? **W.**

Emme: sillä raamattu sanoo jos me anamme meitä ymbärins leickata / niin ei ole Christus meille hyödyllinen.

265. Olemme me welcavaöt syömään Päästäis lammaan? **Wast.**

Emme: sillä vanhan Testamentin Päästäis lammas oli ainoastans warjo ja esicuroa Christukseen; mut-
ta

ta meillä Uuden Testamentin on se
totinen Päästäis lammas / kuin on
Christus uhrattu meidän edestäm.

266. Entä ovat Uuden Testamentin Sacra-
mentit? West.

Caste ja Altarin Sacramentti.

267. Entä on Casteen asetannut? West.

Yhde Jumala käskyn kautta Jo-
hannes Castajan tykö / jonga käskyn
muds Christus jälleens kertoi opetus
lapsillens.

268. Mikä on Cast? West.

Caste ei ole ainoastans paljas we-
sti / mutta on westi Jumalan käskyn
suljettu ja hänen sanans cansa yh-
distetty.

269. Entä monka cappaletta tekee yhden Cas-
teen? West.

Cari: yri maallinen / toinen katwalline.

270. Mikä on se maallinen Casteesa? West.

West.

271. Mahtaco Casteesa pidetää monka märky-
tä, kuin westtä? West.

Ei millään muotoa: Sillä u.
Christus on selkiästi nimittänyt wes-
ten Casteesa pidetääväri. z Johan-
nes Castaja ja Apostolit ei ole Cas-
tees

steesa pitäneet muuta märkyyttä kuin
wettä 3. niin on myös Christus Ca-
steellans tämän elementin pyhittänyt.

272. Onko se tarpeellinen, että ihminen coco-
nans weteen castetaan? Wast.

Ei: sillä Pyhässä raamatussa ei löy-
tä sitä yhdesäkään paicasa käskettyi:
on se myös waarallinen.

273. Mikä se taimallinen on Castesa? W.

Jumalan sana / jolla wapahtaja
Christus on Casteen asettanut.

274. Euringa esuluvat Casteen asetusta sanat? W.

Casteaat heitä nimeen Isän ja
Pojan ja Pyhän Hengen.

275. Onko siis Jumala Pyhä colmi yhteys ca-
stesa läsnä? Wast.

On: sillä nyhnein Jumala on joca
paicas läsnä olewainen / niia on hän
myös erinomattain ja armon wuo-
xi läsnä olewainen ja waicuttawai-
nen tässä Sacramentis.

276. Mikä seiso Jumalan Pyhän colmi yhteyden
armo - waicutus Castesa? Wast.

Isä Jumala ottaa sen joca caste-
taan / lapsuus ja perillisuus: Je-
sus Christus puhdistaa hänen werel-
läns caikista synneistä. Pyhä Hen-
gi

gi waicuttaa siinä uudeſ ſyndymmeſ
ſeſ uſcon hänen ſydammeſänſ.

277. Mitä hywää on meillä Caſteesta? W.

Caſteen kautta me tulemme 1. J. E.
ſuren werellä peſtysi meidän ſynneiſ
ſtam/ 2. wapahtetysi cuolemmeſta ja
perkeleelſtā / ja 3. ylöſotetysi Jumal
lan laſſiſi ja J. E. ſuren Chriſtuxen
cauſa perilliliſi uancailiſeen elämään.

278. Taitaaco paljaſ weſi taincaidaiſen hyödy
tyen mataan ſaatta? W.

Ei ſillä weſi ei ole muuta kuin weſ
ſi/ ja ei ole caſte; mutta Jumalan
ſanan cauſa yhdiſtettysi on ſe yxi caſte.

279. Miſſä ſiſ ſe wöima tulee Caſteſeen? W.

Jumalan ſanalta/ joca on yhdiſtet
ty weden cauſa.

280. Mikä wälicappale wäaditaan ihmilen puo
lelta, jos hänen pitää ſaaman uijū ſuuret armo
lahjat Caſte a? W.

Eläwä uſco Jumalan armon ja
J. E. ſuren Chriſtuxen anſion päälle.

281. Cuca waicuttaa uſcon niſſä, cuin caſtetaan?
W.

W. H. H.

282. Waicuttaaaco myöſ W. H. H. uſcon pi
ſewiſiſi ja äſten ſyndymeiſä laſſiſi joca caſtetaan?
W.

W. H. H.

Waietta: sillä Christus sanoo /
että ne pieneiset lapset useowat hä-
nen päällens.

283. Mitä Caiteenputaan uuden syndymisen per-
sori Pyhästä Hengestä? Wast.

Sentähden / että Pyhä Hengi
meitä Caiteen kautta wastuudest
synnottaa Jumalan lapsiksi ja peril-
lisiksi yhancaickiseen elämään.

284. Mitä tähden enkataan Caite Pyhän Hen-
gen uudistakeri? Wast.

Sentähden / että Pyhä Hengi
uudistaa meitä Caitesta ynnäsiherren
ja tahdon puolesta / ja antaa meil-
le woiman uuteen elämään / niin et-
tä meikä se wanha Adam upotetaan /
ja me uunna ihmisiä ylösnousemme.

285. Mitä merkitsee se wanha Adam?

Meidän turmeldun luondom ja
eanso synnyneen pahan himon / jon-
ga me Esi Isädam Adamilda periz-
neet olem.

286. Eninga se wanha Adam meikä upotetaan
ja cuoletetaan? Wast.

Cosca me sillä pyhäldä Hengeldä uudi-
stetulla woimalla / soeapainwäissen caru-
muren kautta tucahutam sen pahan
himon

himon / kuin meistä asuu / ettei se
saa meidän yllistem hallita.

287. Mitä uuden ihmisen cansa ymmärretään? W.

Uuden ihmisen cansa ymmärretään
sen wastaudesta syntyneen ihmisen
pöswalaistu ymmärrös / pyhitetty
tahto ja uudistettu woima / palvel-
la Jumalata / ja elää hänen edesäns
wanhurskaudes ja Puhtaudes uun-
taikisest.

288. Minkä caulta cauteen Pyhä Hengi met-
sä Uudistuksen? Wast.

Christuksen cuoleman ja pösnousemi-
sen woimalla / niincuin Pavali kir-
joittaa Romarein rygö 6. luyusa :
me olemme Christuksen cansa hau-
dotut cauteen cautta cuolemaan :
että niincuin Kristus on pös herä-
tetty cuolluista / Hän cunnan caut-
ta / nijn pitää meidängin uudes e-
lämis waeldaman.

289. Mitä se on: me olemme haudatut Christu-
ksen cansa cauteen cautta cuolemaan? Wast.

Se on ; me olemme cauteen caut-
ta tulleet saateturi Jesuksen Christu-
ksen cuoleman ja pösnousemisen osal-
lisu

lisuteen / ja olemme sen kautta saaneet uuden voiman / jolla me taivdam cuolla synnille ja elää wanhurscaudelle.

290. Tulwatoe siis caicki autuaari jotea casteetaan? Was.

Caicki / jotea ei wapaalla tahdolla rico casteens lüttoa; ja jos nyu on että he sen owat rickoneet / wilpittömän parannusen kautta sen jälleus uudistawat / ja loppuun asti wawana pishwät.

291. Mihin tulee siis se, että niistä, cuin casteetut owat, monda tulee cadoteturi? Was.

Se tulee siitä / että he rickowat casteens lütön ja catumattomuudes loppuun asti waeldawat.

292. Missä seisoo meidän casteemme lütto Jumalan cansa? Was.

Meidän casteem lütto seisoo siinä / että niincuin Jumala on ottanut meitä lapsiyens ja perillisyens / nyu olemme puoleldam luvanneet pois luopua perkeleestä / ja uscoa Jumalan Isän / Pojan ja Pyhän Henzen päälle.

293. Oletkos uskoollisesti pitänyt sen, cuins eac-
steesa luvannut olet? **Wast.**

Jumala paratsoon! minä olen sen
pahoin pitänyt: Sillä minä olen
synneilläni Jumalan wihoittanut/ ja
tehnyt sitä kuin satanalle on kelwanut.

294. Onko siis ihmiselle mitään hywää casteens
lütosta, sitte kuin hän sen rickonut on, ja wastus-
dest syndän langennut? **Wast.**

On se hädödytys / että hänellä sen
casteen lütön woimalla / kuin hän
on tehnyt Jumalan cansa / on ty-
gökänminen uuteen sowindoon Ju-
malan cansa. Sillä Jumala on us-
scollinen / ja pysyy wahwana lütö-
sans / jonga kautta häa jällens syn-
disen armoins ettaa / niin usein / kuin
hän hriwacaisest izens käändää ja pa-
randaa.

295. Minkä kautta taitaa meidän casteemlittö-
tulla uudisturi, niin että me Jumalan cansa
sowiteturi tulem? **Wast.**

Torijen eatumuren ja parannuren
kautta.

Wides Wädcappale.

Ripistä ja synnin Päästöstä.

296. Minkä Casteen järkeen soottaa Ripistä ja syn-
nin Päästöstä. ? **Wast.**

Etä me sitte wielä cosca me ca-
stetut olen / usiasti syndiä teemme
Jumalata ja meidän lähimmäistäm
wastaan / niin emme millään muul-
la tavalla taida syndetäm andeeri
saada / kuin oikian catumuyen ja e-
lämän parannuyen kautta.

297. Missä seisoo catumus ja elämän parannus?
Wast.

Se seisoo ihmisen oikias kääntö-
misessä pahasta niin hywään.

298. Eningä monda eappalletta tarwitaan oiki-
aan catumukseen? Wast.

Carri / nimitäin: 1. murhe ja ah-
distus tehtyän syndein yläse / cosca ih-
minen tundee / tunnuksaa / ja catuu
syndins. 2. Dikia usoo Jumalan ar-
mon päälle syndein andeeri saamisesta
Jesuyen Christuyen auktion tähden.

299. Kenen edes pitää meidän tunnustaman syn-
dim? Wast.

1. Jumalan / 2. Saarna wiran / ja
3. meidän lähimmäisem edes.

300. Missä pitää meidän Jumalan edes syndin-
tunnustaman? Wast.

Jumala / joca coettelee sydämmet /
ja tutkistelee munascuut / Janos: wot
niitä

näitä / jotea tahtowat tolla salotut
Herran edes / ja peittää aiwoitus=
rens / ja tecons pimeydes pitää.

301. Cosca pitää meidän saarna wiran edes syne=
dim tunnustaman? Wast.

Cosca me käynnime ripilläm / ja
muntoin / cosca meidän omatundom
meitä waiwaa.

302. Minkä tähden pitää meidän tunnustamaa
syndim saarna wiralle? W.

Sillä Christus on andanut saar=
na wiralle woinan syndejä andert
andaa.

303. Taitaaco sis saarna mies synnit andert
andaa? Wast.

Taitaa Jumalan puolesta / Chris=
tuxen käskyn woinalla / joca sanoo:
Jolle te synnit andeeri annatte / niil=
le owat ne andeeri annetut.

304. Mitkä synnit taitaa saarna mies Jumalan
puolesta andeeri andaa? Wast.

Taicki synnit / euin hyi caruwai=
nen ihminen / Jumalan ja rippi isäns
edes / wilpittömällä sydämmellä tun=
nustaa.

305. Mitä hywää on meillä siitä, että me tun=
nustam syndim saarna wiran edes? W.

Eah=

Cahtalainen hyödytys : 1. että me saarna wiran kautta Jumalan sanasta saamme neuvon ja lohdutuksen / ja 2. että me saarnamiehen antandeksi andamisen kautta wacuure-turi tulem / että meidän syndim o-wat andeksi annetut Jumalaa edes taitwaasa.

306. Onko catumattomilla mitään hywää siitä, että saarna wirra heille syndein andeksi saamisen julistaa? *Wast.*

Ei yhtään hywää: sillä saarna wirra julista heille syndein andeksi saamisen niincuin catuwaisille; mutta koska he wiecastelewat ja wälehteleswat Jumalan ja saarna wiran edessä / niin on heidän cadoturens sitä suurempi / että he saarna wiran palveluren synnin peitorin wäärin käyttäwät.

307. Mitkä ihmiset pitää meidän tunnustaman lähimmäisem edes? *Wast.*

Lähimmäisem edes pitää meidän tunnustaman ne synnit / joilla me hänen pahendaneet ja wihoittaneet / eli hänelle wäärähyitä tehneet olemme.

308. Euinga pitää meidän lähimmän ihmisen edes
syndim tunnustaman? W.

Niin muodoin/ että me 1. annamme
me hänen ymmärtää / että me ca-
dumme sen kuin me häntä vastaan
tehneet olemme / 2 rucoilem / että
hän sen meille tahdois andeeksi antaa /
ja 3. caiken mahdollisuuden jälkeen
ahkeroihem palkits sen wahingon /
kun me hänelle tehneet olem.

309. Miksi pitää meidän caduman meidän syn-
dim? Wast.

Jumalan ja ihmisten edes suuli-
staaremmen sen sydämnellisen vihan
ja cauhisturen / kuin me Jumalan ar-
mon waienturen cautta syndiä wa-
staan käsittäncet olemme.

310. Onko siinä kyllä totiseen käändymyseen, et-
tä me ainoastans cadum meidän syndim? W.

Ei; sillä koska se parhaaseen catus-
myseen pörsähtyy / niin seuraa sen
päälle cadottawainen epäillys.

311. Mikä on epäillys? W.

Koska ei ihminen hänen ahdisture-
sans ehi eikä löydä lohdutusta Ju-
malan tyköns; niin kuin Judas Is-
scharioth / joka tosin surei syndeins
pölyse

plise / mutta meni pois ja hirtti ta
ihens.

312. Kuinka me epäsihyen wälkkä taivam? W.

Jumalan armon sautta / costaa
me sen uscolla ihellem omistam

313. Mikä on usco? Wast.

Usco on Pyhän Hengen armon
wacutus yhden caturwaisen ihmisen
sydämmesä / jonga sautta hän lap=
sillises uscallures / ottaa turwans
Jumalan armoon ja Jesuren Chri=
sturen ansioon / ja lamasa Juma=
lan armon ja Christuren wanhur=
scauden omistamises ja osallisuuden
on wacutettu syndeins anderisaa=
misesta ja hancacikisesta autudesta.

314. Entea ovat siis ne, jotka taitawat olla wa=
cutedut, että heidän syndeins Jumalalda ande=
ri annetut ovat? Wast.

Umoastans ne caturwaiset.

315. Entea ovat ne caturwaiset? Wast.

Ne jotka sydämmestans caturwaf
ja wihawat syndians / ja ottawat
turwans Jumalan armoon ja Je=
suren Christuren ansioon.

316. Kuinka taitaa ihminen caturwaisei tulla
joca syudinen on? Wast.

Se tapahtu / koska syndinen ei
 paaduta sydäns / wan andaa Ju-
 malan sanan / joca on Hengi ja wois-
 ma / totisen catumisen ja parans-
 nusen ihesans waicuttaa / niin että
 hän 1. pance Jumalan kymmenen
 käskysanat silmäns eteen / ja ajatte-
 lee / cuinga hän niitä vastaan on
 syndiä tehnyt / 2. mieleens johdatta
 Jumalan wihan ja rangaistusen / jo-
 ca synnin päälle seuraa / ja rupee sen-
 tähden pelkäämään ja wapihemaan.
 Josta tulee 3. mielisarwous ja ca-
 tumus / että se armollinen Jumala
 on wihoitettu. 4. Joca catumisen
 murhe waicutta järjetyt sydämmestä
 nätkästyksen / kiiwauden / cauhistu-
 mien ja wihan syndiä vastaan. Cui-
 rengin 5. täsä murhes ja waikeroize-
 mises turwaa syndinen Jumalan ar-
 moon ja Jesuren callijeen ansioon.

317. Mitä waatii Jumala meiltä, sitte cuin me
 olemme tehneet parannusen, ja syndim andeksi
 saameet? Wast.

Uuden euuliaisuden / joca osottaa
 ihens pyhästä ja Jumalisesa elämästä.

318. Mitä unteen kuuluu suttien maaditaan? W.
Neljällästä / nimittäin: 1. hyvä ai=
comus palvelella Jumalata / 2. Chri=
stallinen walpauus rncourisa / 3. Chri=
stallinen toimeellisuus / että me wisa=
sti cartamme ylönpaltisuutta ja c. i.
tia / cuna syndiin tilan andaa taitaa /
nijn myös 4. pöstywäisyys hywydes
ja carkisa Christillisistä awuista.

319. Millä me taidam wahwistaa meidän uscom
syndein anderi saamisesta? Wast.

HERRAN pyhällä ja corkialla eh=
tollisella.

Suudes Väacappale, Altarin Sacramentistä.

320. Mingä tähden wijweiseri seuraan altarin Sa=
cramentistä? Wast.

Sillä Altarin Sacramenti on a=
setettu meidän uscom wahwistuxeri /
että me totisesti saamame syndiin an=
deeri Christuren tähden.

321. Cucca on asetettanut Altarin Sacramen=
tin? Wast.

Meidän HERRA JESUS CHRISTUS.

322. Cossa här sen asetannut on? Wast.

Sinä ydnä / jona hän petettiin.

323. Cuinga hän sen asetti? W.

Hän

Hän otti leivän / kätti / mursi /
ja andoi opetus lapsillens / ja sanoi:
ottacat 2c. Samalla muotoo otti hän
myös calkin ehtoollisen jälkeen / kätti /
andoi heille / ja sanoi; Juocat 2c.

324. Minkä tahden on Herran JESUS Christus
Altarin Sacramentin asettanut? Wast.

Että me tässä Pyhässä Ehtoollises
muistaisim hänen catkeran pynnans
ja cuolemans / ja sen kautta jaisim-
me syndeim andeeri saamisen / eläs
mäs ja autuuden.

325. Mikä on Altarin Sacramenti? Wast.

Se on meidän Herran JESUSEN
Christusen totinen ruumis ja veri
leivän ja wïnan alla / meille Chri-
stityille syödä ja juoda / ise Christus
xelda jäättö ja asetettu.

326. Euinga moninaiset cappaleet tekewät Al-
tarin Sacramentin? Wast.

Cahtalaiset / nimittäim: näkywäi-
set ja näkymättömät.

327. Eutea ovat ne näkywäiset? Wast.

Leipä ja wïna.

328. Eutea ovat ne näkymättömät? W.

Christusen ruumis ja veri.

329. Dingo leipä ja wïna Christusen ruumis ja
veri? Wast.

Ei; wan leipä on leipä / ja wina
na on wina ruuuttumatonna.

330. Merkisekö leipä ja wina Christuren rou-
mista ja werta? Wast.

Ei: Sillä Christus ei sano: tämä
leipä merkitsee; wan: tämä on mi-
nun ruumiin. Ei hän myöskö sano:
tämä calti merkitsee; wan: tämä
nainen weren.

331. Mistä siis puhuu Christus, koska hän sanoo:
tämä on minun ruumiin, tämä on minun we-
ren? Wast.

Ei hän puhu leivästä / ikänäns
ei se olis hänen ruumiins. eikä hän
puh. u winaasta / ikänäns ei se olis
hänen weren; wan hän puhuu ruu-
miistans ja werestans / andain sillä
tietä / että sen saman ruumiin / joka
on pinnattu / ristinnaulittu ja cuo-
letettu / ja sen saman weren / joka
on uloswodatettu meidän synnän
tähden / saamme sijinä pyhäis Ehto-
lises.

332. Koska me saamme Christuren ruumiin ja
wera sijinä pyhäis Ehtolises? W.

Leiwän ja winaan alla ja eansa sa-
amme meidän suullam Jesuksen Chri-
sturen

stuyen totisen Ruumiin ja weren. Se
on: Juuri sillä samalla / kuin pap-
pi antaa sen hyvästi sunatun lei-
wän ja wiihan / niin antaa myös
JESUS hänen pyhän ruumiins ja
werens.

333. Taidateos ymmärtää eli käsittää, Minkä
jus antaa meille ruumiins ja weren leiwän
ja wiihan alla? W.

En: sillä se tapahtuu ylönluonnol-
lisella / käsittämättömällä ja tutki-
stelemattomalla tavalla.

334. Minkä taidat sen uscoa, josta et woi ym-
märtää eli käsittää? Wast.

Minä otan minun sorian ja heis-
con ymmärryeni sängiri Chri-
sturen euuliaisuden ala / ja uscon y-
rikertaisesti / että JESUS Christus
Jumalan Poika / joka on totinen ja
caickiwaldias HERRA / tekee totisesti
sen / kuin hän luwannut on.

335. Minkä caldainen on se syöminen ja juo-
minen, kuin HERRAN Ehtollises tapahtuu? W.

HERRAN Ehtollises tapahtuu col-
mellainen syöminen ja juominen,
nimittäin: 1. luonnollinen / 2. Hen-

D

gellis

gellinen / ja 3 Sacramentillinen syöminen ja juominen.

336. Euinga tapahtu luonnollinen syöminen ja juominen? Wast.

Luonnollinen syöminen ja juominen tapahtuu / cosea leipä ja wijna suuhun otetaan / alas niellään ja luonnollisella tavalla culutetaan.

337. Euinga tapahtuu henkeellinen syöminen ja juominen? Wast.

Hengellinen syöminen ja juominen tapahtu oikialla uscolla / jolla xri ca-
tuwainen sielu Lunastajans Jesuren /
ynnä hänen ansions / wanhurseau-
dens / rackaudens ja tarwallisten ar-
molahjans causa / käsittää ja itse-
lens omistaa.

338. Mitä sencaidainen uscon omistamiuen cu-
gutaan hengelliseri syömiseri ja juomiseri? W.

Se cugutaan nijn wertau en muo-
dolla : sillä nijncein ruoca ja juoma
luonnollisesti yhdistyy ruumiin causa
luonnollisen elämän ylöspitämiseri :
nijn myös Jesus sen uscowaisen sie-
lun causa hengellisesti ihcens yhdistää /
hengellisen elämän ylöspitämiseri

339. Missä seisoo se hengellinen elämä? W.

Se seisoo siinä, että se uskovainen ihminen on yhdistetty Christuksen kanssa, ja taitaa vapautua todella sanoa: minä elän, en cuitengaan minä, wan Christus elää minussa: sillä sen kuin minä nyt elän lihasa, sen minä elän Jumalan Voiman uscosa.

340. Entä ovat ne, jotka näin muodoin Christuksen ruumiin ja veren hengellisellä tavalla syövät ja juovat? Wast.

Ainoastans ne uskovaiset.

341. Cosca tapahtuu tämä Hengellinen syöminen ja juominen? W.

Ei ainoastans erinomattain silloin, cosca ne uskovaiset Jumalan lapset käyvät Herran Ehtoollisella; mutta myös aina, niin cauman kuin he pysyvät Jesuksen osallisuuden, ja ikävöivät Jumalan armon ja raclautta: niin taitawat he uscosa maistaa ja nähdä, cuinga suloinen Herran on.

342. Missä seisoo Sacramentillinen syöminen ja juominen? Wast.

Se seisoo siinä, että me suullam vastaanotam Jesuksen ruumiin ja veren leiwän ja winaan alla, käsitteämättömällä muodolla.

343. Entä ovat ne, jotka Sacramentillisellä tavalla syövät ja juovat Christuksen ruumiin ja veren? Wast.

Caicki

Caikki, jota Herran Ehtollisella käy-
vät, sekä mahdolliset, että mahdottomat.
344. Entä ovat tässä pyhässä Ehtollises mahdol-
liset wieraat? Wast.

Mahdolliset ovat ne, jotka 1. tunnustawat ja catuwat syndins, 2. Usco-
wat Jumalan armon ja Jesuxen Chris-
tuxen ansion päälle, ja 3. pitävät yxi-
wacaisen aicomisen elämänsä parata.

345. Mitä siis niillä waaditaan, jotka tahtowat
olla mahdolliset wieraat Herran Ehtollisella? W.

Niillä, jotka mahdolliset wieraat olla
tahtowat, waaditaan 1. Christillinen wala-
mistus sille pyhälle Ehtolliselle, 2. Jumal-
linen meno itse Ehtollisen nautinnosa, ja
3. pysyväisyys uscosa ja pyhässä elämässä,
nautitun Herran ehtollisen jälkeen

346. Cuinga pitää meidän valmistaman meitä
Herran Ehtolliselle? Wast.

Niin muodoin, että me 1. coettelem meitä
täm, se on, meidän omantundom, ajatu-
sem, puheem ja työm, ja 2. annamme sen-
caldaisen coettelemuxen meitä totiseen ca-
tumukseen ylös herättää.

347. Cuinga pitää meidän itse Herran Ehtolli-
sen nautikemisessa meitä käyttämän? W.

Meidän pitää Jumalifella hartaudella
1. huomaiheman meidän oman mahdotto-
mus

mudem, nñn myös Jumalan suuren ar-
mon, ja Jesuselda meille otetun raa-
kauden, ja 2. ylösuhraaman ikem hänelle
hancalcifexi omaisudexi, joca ristin puusa
meidän tähtem on andanut ikens uhrattaa.
348. Cuinga pitää meidän nautitun Ehtollisen
jälkeen meitäm kättämän? Wast.

Meidän pitää julistaman Herran cuo-
lemata, siihen asti, cuin hän tulee.

349. Mikä on se, julistaa Herran cuolemata? W.

Se on 1. kättää ja ylistää händä cain-
ken hänen raakaudens edestä, ja 2. caikes-
sa meidän elämäsäm ja kärsimisesäm häs-
nen askeleitans noudattaa.

350. Cuinga cuowan pitää meidän Herran cuo-
lemata julistaman? Wast.

Siihen asti, että Herran Jesus tulee,
ja meitä tästä pahasta mailmasta hänen
hancalcifiseen waldacundaans pelastaa.

351. Taidammeco me ikestäm olla mahdolliset
wieraat Herran Ehtolliselle? Wast.

Emme taida; wan Jumala cakoo meis-
tä mahdollisixi sulasta armostans, Jesus-
ren Christusen ansion tähden, cospa me
hänen elämällä uscolla kättämme.

352. Cuta owat mahdottomat wieraat? W.

Mahdottomat owat ne, jotea 1. ei tun-
ne, tunnusta, eikä cadu syndejäns: wan

Pieldäwät ja taunistelewat niittä, ja niitten edestä vastaawat. 2. Ei luota isäns lujasti Christuxen ansion, waan omijn ja muiden Pyhäin hywin töihin, taikka muuttelewat Usetus sanain oikisan ymmärryksen, niin myös 3. Käywät Herran Ehtollisella tawan ruoxi, ulcossatust sydämmest, paiki hywää aicomusta pahaa elämätäns parata.

353 Mitä on niillä mahdottomilla siittä, että he käywät Herran Ehtollisella ja Sacramentillisest syöwät ja juowat Christuxen ruumiin ja weren? Wastaus.

Ne mahdottomat syöwät ja juowat ikellens duomion.

354. Mikä on se: he syöwät ja juowat ikellens duomion? Wall.

Se on: he cartuttawat päällens Jumalan wiha ja cadotuxen, että he Christuxen ruumiin ja weren nautinnon catumattomudesans wäärin käyttäwät.

355. Eikö siis Jumalattomilla ja catumattomilla ole mitään hywää siittä, että he käywät Herran Ehtollisella? Wast.

Ei yhtään hywää; wan Jumalan wiha ja hancailinen cadotus, ellei he armon aicana tee totista parannusta.

356 Mitä hywää on Mahdollisilla Ritä, että
he lähwät Herran Ehtollisella? Was.

Mahdolliset lohduttawat ikens Jesuren
Christuren ruumiin ja weren osallisudes-
sta.

357. Mitä hywää on mahdollisilla Jesuren Chri-
sturen ruumiin ja weren osallisudesta? W.

Sittä on heillä 1. Wacuutus heidän
syndeins andeeri saamisest, joiden täh-
den Christus kärsinyt on, 2. lohdutus
caictinaises rittis ja waiwas, jonga
Christus kärsimizens autta pyhittänyt
on, ja 3. Toimon wacuutus hancacis-
sesta elämästä, jonga Christus cuoles-
mallans ansainnut on.

358. Onko se tarpeellinen, että Christitty iho-
minen usein lähpi Herran Ehtollisella? W.

Toisin on se suuresti tarpeellinen: sillä
Christus on sen tähdellä todella käste-
nyt, sanoden: syökäät, juocaat; nijn uo-
sein kuin te juotta, tehkäät se minun
muistoreni.

359. Mingä tähden sinä lähpi Herran Ehtolli-
sella? Was.

Herran Jesuren Christuren catkeran
pühän ja cuoleman muistopi, minun heis-
con usconi wahwistuxeri, ja wacuutus-
xeri syndein andeeri saamisesta ja hanc-
caictisesta autuudesta.

360. Useotkos myös, että Jumala tämän elä-
män jälkeen antaa sinulle ijankaikkisen autuuden?

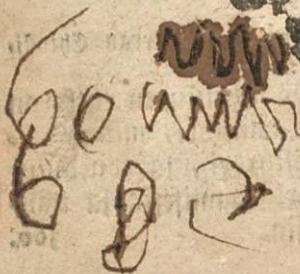
Wastaus.

Ja totisesti: sillä niin vacasti Jumala
mailmaa, että hän ulosandoi ainoan pois-
cans, että jocainen cuin usco hänen pää-
ällens, ei pidä hukuman, wan ijankaik-
kisen elämän saamaan.

361. Cuingas taidat autuaaxi tulla? W.

Cosca minä Jumalar armon cautta
pysyn uscosa loppuun asti wahwana:

Sijhen meille Jumala ar-
mons lainatcoon/ Jesuren Chri-
sturen tähden. Amen!

UW

~~315. IX. 71.~~

Рис. Катанова 1.

